

Urarva konkurs.

**Kommentarer till
Fredspunkten**
Av **Elin Wägner**
och

Befolkningsfrågan
Av **Ada Nilsson**
i
**Radikala Gruppens
program.**

Det lyckliga valet
Av **Klara Johanson.**

**Handeln med kvinnor
och barn.**

Vad har hänt?

TYSKA RIKSDAGEN öppnades på tisdagen, 30 dagar efter valet. Klara Zetkin, riksdagens ålderspresident, ledd av två kvinnliga kommunistiska riksdagsmän, intog klockan tre sin plats i riksdagspresidentens stol och höll därefter ett propagandaföreläsning på sex maskinskrivna foliosidor — utan att bli avbruten.

Sedan Klara Zetkin förklarar riksdagen öppnad, företogs upprop och omedelbart därefter val av talman. Till talman valdes den nyligen från Sverige utsparkade nazisten Göring, hälsad av Heil-Hitlerrop från sina trogna. När han övertog talmannens klocka, beledsagades Klara Zetkins sorti av en röst ur nazistlägret: »Det sker blott en gång och aldrig mera».

Av de 607 representanterna äro 37 kvinnor, däruv äro 15 valda av socialdemokraterna, 10 av kommunisterna, 3 av de tysk-nationella, 6 av centrum och tre småpartier har valt sin

20 av de kvinnliga representanterna äro gifta, 7 av dem äro lärarinnor och 8 författarinnor.

FLEKRVINNOR I RIKSDAGEN?
Socialdemokraterna ha, förutom de i föregående nummer av Tidevarvet publicerade namnen, på sina listor uppsatt i Göteborg: *Therese Svensson och Märta Öberg*; i Stockholms län *Annie Wallentheim*, i Trälleporg *Oliva Noragren*, i Eskilstuna *Ellen Svedberg*, i Örebro *Emma Sandberg*, i Borlänge *Hilmar Alven* och i Söderhamn *Inez Vickström*.

I Stockholm äro *Ellen Hagen* och *Olga Widegren* uppsatta på de frisinnades lista och *Karin Koek* och *Hedvig Deraby* på liberalernas, samt *Berta Wellin* och *Märta Wickström* på högerns listor.

På en av de frisinnade listorna (den s. k. samhällslistan) i Jönköpings län har uppörtis *Judit Gustavsson, Nässjö*.

SVERIGES REPRESENTANTER I NATIONERNAS FÖRBUND äro efter tisdagens konselj: utrikesminister Ramel, överdirektör Sandler och generaldirektör Wohlin. Suppleanter äro envoyén Westman och yrkesinspektören Hesselgren.

Delegationens sekreterare äro förste sek. i utrikesdepartementet *Wijkman* och t. f. förste sekreteraren i samma departement *Söderblom*.

Som av ovanstående framgår är det kutym att regeringen till delegater endast utser riksdagsmän. Är det verkligen så lyckligt det?

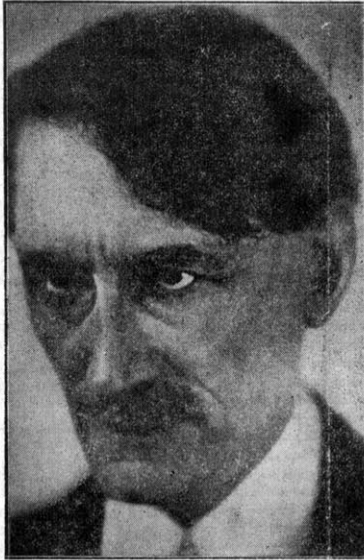
Vi har aldrig kunnat märka att det funnits något större intresse för fredsträgor på Helgeandsholmen.

Veckovisaren

Vi fördömer kriget! Historisk teater.

Gogol och Gustavus Adolphus redivivus.

Av **SVEN STÅL**.

”Vi vilja lära människorna icke blott leva utan även tänka”.

Henri Barbusse.

Tidevarvets utsände "hallåman" rapporterar

från Anti-krigskongressen

Kära Tidevarvet!

Till Amsterdam har vi visserligen inte hunnit än, men den första lilla träsköldkända, blåblusade Hollandsgraben uppenbarade sig nyss som en vacker docka på en blomsterpyrd och snygg station, och från det ilsabba tåget har vi sett väderkvarnar, kanaler och vackra trädgårdar med tärpilar och de vackraste dalor i världen. Det är alltså otvivelaktigt Holland. Husen är som klippta och klittrade ur Allers, pryddiga och nätta med tvåfärgade fönsterkarmar och det finns både harar och storkar på fälten.

Alltsedan borgmästare Lindhagens och dr. Ada Nilssons, för de svenska delegaterna helt välgångsbäddande avskedsvinkning försvann ur vår åsyn, då vi lämnade Centralen, har resan varit lika lyckosam och angenäm. I Skåne tillstötte ytterligare en delegerad, Martin Olsson, järnvägsman från Kristianstad. Alltså blir vi fem svenskar på antikrigskongressen: red-Jalmar Wiksten, som rest förut, bokförläggare Axel Holmström, Oskar Palmqvist från Naftasyndikat och undertecknad. F. ö. börjar det nu hoppa sig japaner, tyskar och danskar på tåget, varav man kan sluta sig till, att representationen blir mångsidig. Ty så mycket folk kunde omöjligt ha ärendet till Amsterdam en vanlig augusti. Antikrigskongressen börjar samla sina skaror.

Det är många som säger här, att den internationella kampanjkongressen mot kriget är den värdigaste, mest betydande opinionsyttring av detta slag, som någonsin ägt rum. Ännu vet man inte vilken riktning kongressens beslut kommer att ta. Men från första ögonblicket blir man i varje fall starkt imponerad av denna jämtekliga församling av kampeviktade människor från världens alla hörn. Över 2,000 delegater är församlade i den stora automobilutställningshallen, som med sina enkla anordningar, omålade bord och trästolar utgör en enastående infattning till den fascinerande församlingen.

Arbetardelegaterna är i absolut flertal, även om det finns talrika intellektuella av olika nationaliteter. Med sina gula och blåa och röda skjortor, med uppkavlade ärmor, ofta utan kragnar och rockar, ger deltagarna intryck av omedelbarhet och kraft. Det är missans ingen kongressstätt eller formalism. När en statsfullmäktig från Strassburg eller en professor från Balkan dyker upp, förda stärkrage och mörka kostymer förelärdare de nästan som främmande beståndsdelen hämtade t. ex. från någon flott Stockholmskongress av vetenskapare eller ekonomer. Hela salen är prydd med färgrika tygstycken där kampprologer mot kriget på olika språk är målade i vitt: *Bort med händerna från Kina, Krig mot kriget, Krigs- och arbetarivald i alla länder, förenen eder emot kriget.*

Om Skansens Gustav Adolfs festspel avse att vara ett vägande inslag i den långa rad av tretioåriga krigets minneshögtidigheter, bedrar sig styresmannen storliga. Nordiska Museet och Skansen äro mig veterligt aldrig menade som dåliga teateravväggare och tjäna bäst sitt höga ändamål genom att verka för den gångna kulturens bevarande och vård — inom förståndiga och sparsamma gränser. Enligt min mening reser man snökongen från Norden intet äresminne genom att låta en habil regissör träcka till ett utomhusspel av Didrings valhänta krönikespel. De förbindande, häroldade länkarna, mellan vad som hänt och vad som kom att hända, skrivna utan inspiration av Gustaf Ullman, stegrade inte framförandets värde och den ytterligt banala och schablonmässiga regien utsuddade alla ansatser till en värdig historieteckning i bild och ord. Låt vara att man på Skansen lärt sig att sätta dilettantismen i högsätet genom ett årligt upprepad av fnoskiga värfester, där deltagarna roat sig storsattat och publiken i sin tur fått försöka att ha roligt åt de utklädda och lösslupna individerna som generöst skänkt sin tid och sitt oförstånd till Skansens nytta — men när ledningen pretenderar på att taga upp kampen med de professionella teaternas, engagerar yrkesmän till både roller, regi och dekor, då gör man både allmänhet och museidirektion en otjänst

om man okritiskt faller ned i beundran inför resultatet av en obetänksam och hastigt inövad s. k. festföreställning.

Utan omsep kan man beteckna tilltaget och utförande som löjväckande. Herr Klintberg har aldrig betytt något som regissör och gör det nu för tiden ännu mindre — han har sällan förstätt att locka fram något personligt och eget hos sina sujerter och därför exekverades Diding-Ullmans läroboksnolt med ett suveränt förakt för ämets innebörd. Det blev utvärlets åtbörder, manierade replik-sänningar och billig teater. Herr Ström är en begävning, men endast under järnhård regi och tukt — lössläpning i frihet och med en lika löst sittande läxa, blir han outhärdligt vulgär. Ingen av de agerande höjde sig över sin skolningsenklare yttringar och föreställningen var vedervärdig att genomläsa. — Meningen med fyrverkarens dominerande del i handlingen står i skrivande stunds fullkomligt öklar för mig. Den ljusreklamliknande eldskrift han hissade upp bakom fonddekorationen var skratretande och de raketer han på måfå släppte upp igenom träd och buskar skrämmande vettur ur människor och djur med, var grönköpingsmajestätisk. Behöver vi gå över än efter vatten? Finns det inte stockholmska fyrverkare längre? Jon And's dekoration, utan de störande förändringarna, var en sluten och vacker komposition och

(Forts. å sid. 4.)

Just nu har Barbusse öppnat kongressen med ett verkingsfullt tal. Han ser bruten ut, mager och höjd, men fastän han inte kan höja röstén är det ändå den säregna makten hos en man, som väckt idéer och lett människor på nya tankespår.

Presidiet består av fem femtiotal olikfärgade och oliktalande medlemmar. Där sitter *Egede Nissen*, postmästaren från Stavanger, den gamle populäre rebellen med den ungdomliga gestalten och det vinnande leendet. *Martin Andersen-Nexö* från Danmark, en mäkting och fängslade uppbarare, med *Karin Michaelis* vid sin sida. *Från Sverige är Axel Holmström* utsedd, ordf. i den svenska förberedande kommitténs arbetsutskott. Och så är det en vacker kolsvart neger, med bländande ögon och cigarrtjennestycke, den gamle *Katayama* från Japan och presidenten för indiska nationalkongressen, en vitklädd, förnim man, *mr Patel*, för att nu bara ta några på främsta raden.

Detta är endast några yttre detaljer. Men vänta till denna väldiga, till stor del ungdomliga, okonventionella, men icke odisciplinerade, entusiastiska folkmassa börjar upphäva sin röst. Att det inte kommer att ske utan strid och meningsbrytningar är nog ganska klart. Men målet, att antikrigsopinionen på detta sätt skall förstärkas, fördjupas, samlas till handling, tycks ändå vara inom räckhåll.

Amsterdam den 27.8.32.

Carin Hermelin.

Läckert och hälsosamt
är smörgåsbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterapningar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

Radikala Gruppens program

Kommentarer till Fredspunkten Befolkningspolitiken

Av ELIN WAGNER.

Av ADA NILSSON.

Nödvändigheten av en omläggning i folkens förhållande till varandra från väpnad fred och krig till fredligt samarbete och underordnande av den nationella suveräniteten under en gemensamt erkänd rättsordning, erkändes och fastslogs efter 1914—18 års krig genom skapandet av den grupp samarbetsorgan som gemensamt bär namnet Nationernas förbund. Ett ivrigt arbete har också pågått sedan folkförbundets skapande på att finna nya former för reglering utan krig av alla olösta frågor mellan folken och binda staterna vid dessa former.

Jämsides med detta arbete har löpt arbetet på att få in folkens militärväsen under en för dem alla gällande lag som föreskriver deklareringsplikt inför internationell myndighet av alla rustningar och syftar till att begränsa dem uppåt och bestämma vilka vapen som äro tillåtna eller otillåtna. Detta arbete är ännu blott på ett förberedande stadium och har hittills endast — utom på flottustningarnas område — huvudsakligen att anteckna teoretiska resultat.

Under det tvårtåriga sökandet och trevandet fram emot internationell avrustning har arbetet på att rationalisera och effektivisera förstörelsemedlen fört tagt obehindrat. Kuskapen i konsten att döda har stigit i oänd grad och försvårat problemet om avrustningen men pressar samtidigt på dess lösning. Rationaliseringen av kriget har kunnat ske i en grad som människorna, all upplysning till trots icke ha klart för sig, emedan efterkrigsårens sammanfalla med en period av utvecklande utveckling i kuskapen att genom tekniska processer utvinna energier och produkter ur naturtillgångar som hittills varit orörda. Bundna i sitt nationella vaneförhållande ha folken icke sett upp med vad som skett när alla dessa uppfäckter genast överförts på krigstekniken. Uppfinnare, ledare av rustningsindustrier och generalstaber ha under skydd av formeln: det legitima nationella försvaret, fullkomnat sina dödsapparater som mitt i en tid av stark internationell oro stå frädiga att sätta i gång vid första signal.

Med alla medel måste vi resa oss mot detta brott mot vilket världskrigets förebeknar. Ett politiskt val, sådant som det nu förestående, ger varje medborgare möjlighet därtill. Vi böra göra det även om vi framför allt äro inriktade på och intresserade

för att komma ur den nuvarande nöden

och arbetslösheten, ty i skuggan av ett kommande förintelsekrig tvinar allt arbetet på samförstånd och världshushållningens fullkomning. Det binder den energi och de resurser som borde användas till övervinande av depressionen och förtär modet därtill. Det ökar frestelsen att återgå till andigt, ekonomiskt och politiskt självhushåll i skydd av ett illusoriskt försvar.

Två huvudtankar ligga till grund för Radikala gruppens fredspunkt.

Den första är denna:

Sverige bör med all makt deltaga i det internationella arbetet på avrustning, där följa en radikal rättnings politik och ge uttryck åt den världssopinion mot rustningarna som börja ta form

MEN

därför icke binda sitt handlande vid framgångarna, förseningarna

och bakslagen i det långsamma och oberäkneliga arbetet på internationell avrustning.

Vi böra i stället — så vitt möjligt i samarbete med andra stater, vilka likt oss ej ha intresse av rustningar — förverkliga de principer om avrustningens nödvändighet för freden som erkännes av avrustningskonferensen och av världens samvete.

Inledande åtgärder i detta avseende vore

avvecklingen av vår rustningsindustri och vapenexport

samt ett verksamt förbud mot privat krigsberedning och privata vapenövnningar, även under sportens form.

Det säges att vi uppehålla vapenexport emedan denna ger arbete åt en stor grupp människor. Bakom detta skäl torde ligga den synpunkten att staten genom att tillåta vapenexport säkras sig vidmakthållandet av en tekniskt utbildad arbetarstam, större än vad som behövs för det svenska militärväsendet under fredstid, emedan en sådan arbetarstam måste finnas vid krigsutbrott. Om Sverige avrustar, försvinner detta skäl och kvar står endast risken av att äga ett internationellt etablissemang för experimentering och tillverkning av förstörelsemedel.

Den andra huvudtanken i Radikala gruppens program är den att Sverige bör

- 1) arbeta på att finna medel till att med ett positivt försvar ersätta vårt gamla genom utvecklingens gång altimerä illusoriska försvar samt
- 2) söka finna positiva medel och möjligheter att medels positiva åtgärder uttrycka den gryende internationella solidariteten med en angripen stat mot en fredsförare.

I vår efterkrigs historia som i mycket är så sorglig, stå dock inskrivna märkliga försök att avväpna fiender, vinna vänner, uttrycka mellanfolklig samhörighet och hjälpa olyckliga nationer utan våld utan vapen. Vi tro att de varsla om och inleda en ny tid, i vilken vi skola ha övervunnit den svaghet som griper till vapen och omgärdar sig med tagträdd. Men här behöves mera än praktiska försök här och där, och spridda teoretiska spekulationer. Ett folk som likt Sverige har tid och andrum och som är så utomordentligt hägat för utredningar, borde kunna grundligt utreda och genomarbeta de möjligheter som att land utan krigsmakt kunde ha att försvara sig och uttrycka solidaritet.

Vi ta avstånd från

den moderna riktning som vill rädda den gamla tron på våldet över i

det aktuella förslaget om en Nationernas förbunds armé.

Ty därmed skulle arbetet på förstörsemedlens fullkomning fortfarande legaliseras och flyttas över i en ny tid, och därmed skulle risken uppstå att en makt, som det mänskliga förnuftet icke kan bära, lades i händerna på ledaren av den internationella styrkan.

Vi önska därtill att vår försvarsberedning må få order — och samtidigt genom reorganisation göres skickad — stundera verkningarna av vapenlöst motstånd och möjligheter att förbereda det, av bojhatt, både som försvarsmedel och medel att uttrycka solidaritet, och vidare stöderna möjligheterna och uppgifterna för

den kuskap om konceptionshindrande medel, som vetenskapen ställt till människornas förfogande. Man får tycka vad man vill därom. Den är ett faktum att räkna med lika revolutionerande på sitt sätt som tryckerikonsten.

Men samhällets styresmän må göra klart för sig sina befolkningspolitiska mål och så se till att ej den hämmade, förvanskade och ansvarslöst spridda kuskapen hämmas på sina uttryckerare.

Den okontrollerade, naiva folkkönningen ha en gång för alla fått vika för den förnuftiga ansvarsytilda, för den rationaliserade. Och samhället har på alla möjliga vis i sina lagar och förordningar gått in för födelsekontroll. Vi stryka under föräldraansvaret och utkräva detsamma.

Det gäller sålunda egentligen hur denna fördrade och nödvändiga födelsekontroll skall utövas. Här regeras vi officiellt av uppfattningar fullkomligt oöfrenliga med våra nuvarande kuskaper och med rådande rättskänsla. Därför har ett kaotiskt tillstånd utvecklats sig på sexuallivets område och verkliga faror uppstått för folkhälsan. Den rådande fosterfördrivningsepidemin är ett exempel därtill.

Det tidskedde som gått har till fullo ådagalagt födelsekontrollens nödvändighet. Det skulle icke falla någon riksdag eller regering in att utföranden öftra en dyrbart utredning på emigrationsorsaker och möjlighet att få hem de utvandrare skarorna. Det är tillräckligt krångligt att utan arbetsmöjligheter regera det folk man har. Preventivlagen, antagen i skrickestämning för hotande nativitetsminskning vill man dock ej släppa. Sitt uppgivna ändamål lyller den visserligen icke i någon mån. Det kunde då synas obehövt att gå till stormns mot densamma, om icke man med goda skäl kunde peka på dess absoluta skadlighet. Ty den hindrar den vederhäftiga och ansvarsbelagda upplysning som medborgarna bör ha tillgång till.

Aven om nationalekonomerna kunde samsas om — vilket de säkert icke kan — var det s. k. optimum för ett lands befolkning ligger, det vill säga vilket inlevnadsantal vid en viss ekonomisk och kulturell utveckling för folket den bästa levnadsstandard, så visar erfarenheten, att staten har svårt att genom straffbot, ja, knappast genom löfte om belöning och åra tvinga fram den önskade graden av folkkökning. Ty denna nationalekonomiska fråga är i hög grad en den enskilda människans fråga, beroende även av många andra moment.

Vi ha nu framför allt att räkna med

en internationell hjälpkär. I samband härmed borde det röjas upp med de gamla neutralitetsbegreppen från före kriget och Sverige göra klart för sig själv och andra folk såväl inom som utom Folkförbundet vilken hållning det bör intaga vid möjliga förvecklingar i framtiden.

De åsikter som här ha framtagits betyda ett fullkomligt brott mot dem som under århundraden lett vår politik. För återlatet av dem som rösta åro de främmande, ehuru de äro på marsch här som verallt i världen. En valtid med dess integrerade politiska intresse är ett tillfälle att kasta in dem i diskussionen. Så mycket mer om denna visar benägenhet att gå omkring och förbi dessa ofrånkomliga problem.

Elin Wagner

Restaurang Port Arthur
Blekingegatan 40
Telefon Söder 34784
Bra matställe

intresse att se till att så liten skada av det onda som möjligt sker. Gällande lag förbjuder i överensstämmelse med flydda tiders kuskap och upplåtning varje avbrytande av ett havandeskap. Den moderna kirurgin kan dock företa en sådan operation på ett för livet ofarligt sätt. Därför har den rättsupplåtningen utvecklats sig, att det är läkaren tillåtet, när moderns liv är i fara. Men den gränsen är tånbar, man kommer lätt in på de sociala indikationerna och lagen blir en klasslag. Ty den som har pengar kan alltid sköta sig på ett tillfredsställande sätt eller någonstans i världen få sin egen upplysning utan större risk. Men den fattige får sätta livet till.

Här måste lagen ändras

och straffbot tas bort från läkaren på vilken man gott kan ställa vissa fordringar på kompetens, erkänt sjukhus och anmälningskyldighet m. m.

Viljan till barn är icke död hos nutidens kvinna men även hon bör behandlas psykologiskt. De positiva åtgärderna effektivt mödra- och barnavård från samhällets sida, möjlighet till vederhäftig upplysning samt aktning för moderskapet inom eller utom äktenskap samt framför allt möjlighet till framtid för de barn hon sätter in i världen äro de oändligt viktigare positiva krafter vi vilja värja till i känslan av att folkmaterialiska goda beskaffenhet är landets största tillgång.

Ada Nilsson

Svenska föreningens för psykisk hälsovård småskrifter:

1. Om psykisk hälsovård. Av Viktor Wigert, Wilh. Wernstedt, Emilia Fogelklou-Norlind, Kerstin Hesselgren.
2. Om den psykiska hälsovårdens mål och medel. Av Emilia Fogelklou-Norlind.
3. Det psykopatiska barnet, läkaren och läroren. Av Sigurd Dahlstrom, C. W. Hertz och Anna Christensson. à 1:— kr.

BONNIERS

På förfrågan meddelas härmed att **Radikala Gruppens** programpunkter kunna mot portoavgift erhållas i särtryck från Tidevarvets expedition, Slussplan 1—3, Stockholm. De som önska komma i kontakt med medlemmar i olika delar av landet torde även sätta sig i förbindelse med Tidevarvet.

Kungl. Hovkonsterhandel H. FLATOW
Säg det med blommor!
Västerlånggatan 14. STOCKHOLM
Blomsterförmedling till in- och utlandet —
Telegr. adr.: Flatow. Telefoner: 10506, Norr 2117. Postgirokonto 549

Maskinmärkning
Hälsöm A gardiner, lakan, örgott m. m. Modern plissering, knapphål, fällning samt stoppning av duktyger. Lager av broderade örgott och nåsdunkar.
Elin Madéns Märkningsateljé
Hälsölegatan 14, Stockholm. (Invid Bruckbergstorg). Tel. I Norr 11905.

